

Minskningslista för förbrukningsvaror inom hälso- och sjukvården i Region Kronoberg

Minskningslistan har tagits fram av en referensgrupp¹ som en del i arbetet med att uppnå målen i hållbarhetsprogrammet 2019–2023². Ett av delmålen är:

Antalet engångsartiklar som bytts ut mot flergångsalternativ eller ersatts av artiklar av förnyelsebart eller återvunnet material ska öka under programperioden.

En bakgrund till detta är att förbrukningsvaror står för ungefär 64 % av hälso- och sjukvårdens klimatutsläpp³ i Region Kronoberg.

Syftet med minskningslistan är att vara ett stöd till verksamheterna inom hälso- och sjukvården i arbetet med att minska klimatpåverkan och onödig användning av förbrukningsmaterial. Tillsammans kan vi alla bidra med att minska vår resursförbrukning och våra avfallsmängder och därmed minska regionens klimat- och miljöpåverkan.

Det finns flera olika tillvägagångssätt för att minska resursanvändningen från vårt förbrukningsmaterial:

1. Se över arbetssätt och minska onödig användning

2. Byt om möjligt ut produkten till ett flergångsalternativ

3. Byt ut produkten till ett miljöbättre alternativ

Kontakta miljöenheten om du har frågor eller fler tips och idéer kring hur vi kan minska användningen av förbrukningsmaterial.

¹ Bestående av representanter från miljöenheten, vårdhygien, upphandlingsenheten och pilotavdelningar (Kirurgen i Ljungby, Onkologkliniken och Operationsenheten på CLV).

² [Hållbarhetsprogrammet 2019–2023](#).

³ Klimatbokslut 2019.

Minskningslista

Produkt	Så här kan vi minska vår användning	Sida
Undersökningshandskar	Minska överanvändning: Ska endast användas utifrån gällande hygienrutiner, se handskpyramiden. För att minska onödigt svinn, ta handskar försiktigt från förpackningen för att undvika att de trillar ut på golvet.	<u>3</u>
Medicinbägare i plast 	Ersätt med miljöbättre produkt: Använd medicinbägare i papper för torra läkemedel (Art. nr. 32518).	<u>4</u>
Örngott och kudde 	Ersätt när möjligt med flergångsprodukt: Använd tvättbara flergångsörngott när detta är möjligt utifrån gällande hygienrutiner. Använd plastöverdrag (art.nr. 30145 och 30146) under det tvättbara flergångsörngott.	<u>5</u>
Kräkpåse	Minska onödig förbrukning: Om kräkpåsar används till andra ändamål, ex. förvaring, ersätt med annan plastpåse (art. nr. 14 247) eller plastbackar/lådor.	<u>6</u>
Plastpåse till papperskorg och soppåsar 	Minska onödig förbrukning/ändra arbetssätt: Ta bort onödiga papperskorgar och möjliggör för ökad källsortering. Kan papperskorgen tömmas direkt i sopsäck av servicepersonalen kan även soppåsen oftast helt tas bort.	<u>7</u>
Britspapper och underlägg 	Minska onödig förbrukning: I många fall behövs inte britspapper, då britsen ändå ska spritas mellan användningarna. Undersök därför om ni helt kan ta bort användningen av britspapper vid vissa moment.	<u>8</u>
Bägare i plast 	Ersätt med flergångsprodukt/miljöbättre produkt: Ersätt i första hand med flergångsalternativ i porslin eller glas, annars byt ut med bägare i papper (art. nr. 14 320)	<u>9</u>
Tallrik, bestick och mugg i engångsmaterial 	Ersätt med flergångsprodukt: Använd tallrikar, bestick och mugg i flergångsmaterial i första hand. Om detta inte är möjligt använd engångsprodukter i papper istället för plast.	<u>10</u>
Sugrör i plast	Ersätt med miljöbättre produkt: Använd alternativ i papper. Regeringen kommer att besluta om förbud mot engångsartiklar från november 2021 utifrån EU-lagstiftning.	<u>11</u>

Undersökningshandskar

Varför behöver användningen minska?

I Region Kronoberg används över 7 miljoner handskar på ett år, vilket motsvarar nästan 20 000 handskar varje dag. Att minska onödig förbrukning av handskar leder till en lägre miljöpåverkan från vår verksamhet.

Årlig förbrukning	
	2018: 6 011 406 st 2019: 7 217 148 st

Så här kan vi minska vår användning:

Handskar ska användas främst när det finns risk för kontakt med kroppsvätskor. Det finns arbetsmoment som kan göras utan handskar exempelvis:

- Renbäddning
- Klä på och av
- Kamma hår
- Mathantering

Affischen **Handskpyramiden**⁴ kan användas för att diskutera när man ska och inte ska använda handskar vid olika arbetsmoment. Skriv gärna ut affischen och häng upp den på ett lämpligt ställe på din arbetsplats.

Tänk på! Ta handskar försiktigt från förpackningen så att de inte trillar ut på golvet för att minska onödigt svinn.

Använd bara handskar när det är motiverat enligt hygienriktlinjer.

Klicka här för
att gå tillbaka
till innehålls-
förteckningen

⁴ Från folkhälsomyndigheten.

Medicinbägare i plast

Varför behöver användningen minska?

Ett stort antal medicinbägare används inom regionen. Om bägarna i plast byts ut till papper för torra läkemedel ger det en minskad miljöpåverkan och samtidigt en minskad kostnad. Detta då medicinbägare i plast har 8 gånger högre klimatpåverkan i jämförelse med den i papper⁵.

Årlig förbrukning	
	2018: 387 100 st 2019: 495 200 st

Så här kan vi minska vår användning:

Vi kan minska den miljöpåverkan som orsakas av medicinbägare i plast genom att i de fall det är möjligt byta ut dessa mot medicinbägare i papper. Detta är endast möjligt för torra läkemedel.

Medicinbägare i papper finns att beställa och den har artikelnummer: 32518.

När medicinbägare i plast måste användas för flytande läkemedel, använd när det är möjligt den mindre storleken (medicinbägare smal).

Tips! Återanvänd samma bägare till samma patient som är inlagd under längre tid.

Klicka här för
att gå tillbaka
till innehålls-
förteckningen

⁵ Region Örebro

Örngott och kudde

Varför behöver användningen minska?

Användningen av både örngott och kuddar har ökat de senaste åren. Tillverkning av textilier kräver stora mängder vatten. Flergångstextilier uppfyller såväl hygien-, kvalitets- och patientsäkerhetskrav men har bara 20 % av engångstextiliers klimatpåverkan.

Årlig förbrukning	Örngott (engångs 50x60 och 40x40 cm)
	2018: 72 750 st 2019: 90 450 st

Årlig förbrukning	Kudde (50x60 och 35x45 cm)
	2018: 21 746 st 2019: 26 400 st

Så här kan vi minska vår användning:

Använd i första hand tvättbara örngott från Textilia tillsammans med blått plastöverdrag.

Se denna översikt över vilka örngott och kuddar som finns tillgängliga att beställa: [Kuddar och kuddöverdrag - produktöversikt](#).

Försök att använda kuddarna så länge det bara går.

Det är lika hygieniskt att använda tvättbara örngott som engångsörngott så länge de förvaras i en garderob eller liknande där de är skyddade från damm och smittorisk.

Klicka här för
att gå tillbaka
till innehålls-
förteckningen

Kräkpåse

Varför behöver användningen minska?

Det är viktigt att kräkpåsar inte används till annat än vad som är deras ändamål. Detta då kräkpåsar består av en plastpåse samt en plastring i hårdplast, som gör att extra mycket plast slängs om dessa används till annat.

Behövs mindre plastpåsar till förvaring eller liknande kan dessa ersättas med fryspåsar eller med plastbackar/lådor som flergångsalternativ.

Årlig förbrukning	
	2018: 72 800 st 2019: 81 450 st

Så här kan vi minska vår användning:

Se över om ni använder kräkpåsar till andra ändamål. Om ja:

- Undersök om andra påsar kan användas istället och tillgängliggör dessa. Ett förslag är en fryspåse som rymmer 2 L eller 3 L (art.nr. 14247 eller 14251).
- Lägg till etikett med info på dispensern till kräkpåsar om att bara använda dessa som kräkpåse.
- Om kräkpåse används som förvaring, se över om ni kan byta till en plastback eller låda.

Klicka här för
att gå tillbaka
till innehålls-
förteckningen

Plastpåse till papperskorg och sopsäckar

Varför behöver användningen minska?

Genom att se över rutinerna för när papperskorgar töms och ta bort papperskorgar som inte används, kan förbrukningen av antalet plastpåsar minska. Plastpåsar till papperskorgar har minskat de senaste åren, men antalet sopsäckar som används har istället ökat.

Årlig förbrukning	Plastpåse till papperskorg:
	2018: 1 004 700 st
	2019: 975 400 st
Årlig förbrukning	Sopsäckar:
	2018: 455 859 st
	2019: 697 400 st

Så här kan vi minska vår användning:

Töm soporna mer sällan där det är möjligt: Anpassa storlek på påse och kärl, samt påsens tjocklek utifrån mängden avfall som produceras för att undvika att soppåsar slängs halvtomma.

Ta bort papperskorgar, särskilt i kontorsmiljöer. Under förutsättning att detta inte försämrar arbetsmiljön med avseende på tidsåtgång vid avfallshanteringen.

Färre papperskorgar i kontorsmiljöer leder även till en ökad sopsortering samt bättre arbetsmiljö både för städpersonal, som inte behöver böja sig ned och tömma lika många papperskorgar, och för medarbetare som får fler mikropausar och mer rörelse då man istället behöver gå lite längre till en annan papperskorg eller källsorteringskärl.

Se även över möjligheten att ta bort plastpåsen från papperskorgen – plastpåsen behövs inte om lokalvården har möjlighet att tömma papperskorgen direkt i en sopsäck. Detta gäller även på toaletter.

Att minimera uppkomsten av avfall samt källsortera det avfall som väl uppstår, minskar behovet av papperskorgar samt plastpåsar och sopsäckar.

Tips! Kontakta gärna miljöenheten om ni vill se över sitt avfall och hur man sorterar och hanterar det på bästa sätt.

Klicka här för
att gå tillbaka
till innehålls-
förteckningen

Britspapper och underlägg

Varför behöver användningen minska?

Under 2019 har vi använt 554 km britspapper.

Britspapper är svårt att återvinna och den största mängden går till förbränning.

Så här kan vi minska vår användning:

Används för att skydda britsen. Genom att minska mängden minskar vårt avfall.

Ska användas bara om patienten är avklädd t.ex. vid behandling av sår, drän, stomier och katetrisering. Om patienten är påklädd används britspapper som underlag under huvudet.

I många fall behövs inte britspapper. Se om ni har möjlighet att helt ta bort användningen.

Det är inget krav ur hygiensynpunkt att använda britspapper. Britsen och kudden ska spritas mellan användningarna oavsett om britspapper används eller inte.

Informera patienten om varför britspapper inte används och inte behövs i det enskilda fallet.

Klicka här för
att gå tillbaka
till innehålls-
förteckningen

Bägare i plast

Varför behöver användningen minska?

Användningen av bägare i plast har minskat något de senaste åren, men det är fortfarande en produkt som vi behöver arbeta med att ta bort när den inte är absolut nödvändig.

En livscykelanalys⁶ genomförd av Region Stockholm visar att en bägare i plast har mer än dubbelt så stor klimatpåverkan i jämförelse med en bägare i papper⁷. I jämförelse med ett glas är klimatpåverkan 6 ggr större för en bägare i plast.

Årlig förbrukning	Bägare i plast 21 cl:
	2018: 468 900 st
	2019: 420 700 st

Så här kan vi minska vår användning:

Ersätt i första hand med flergångsalternativ i glas eller porslin där det är möjligt.

Är ett flergångsalternativ inte möjligt använd bägare i papper. Finns pappersmugg 18 cl med handtag (art.nr. 14 320). Denna ger även en kostnadsbesparing.

Vid behov av engångsbägare i plast använd enbart den mindre plastbägare med volymen 12 cl. Detta leder till en reduktion med upp till 4,1 ton CO₂⁸, samt en kostnadsbesparing i jämförelse med en plastbägare med volymen 21 cl.

Gott exempel från vår verksamhet

Serviceavdelningen på Regionhuset har i konferensavdelningen tagit bort engångsmuggar och plastlock och ersätt de med muggar i porslin. Användningen av pappersmuggar med plastlock har minskat med 100%.

⁶ Metod för att bedöma en produkts miljöpåverkan i alla steg av dess livscykel.

⁷ Sörmland

⁸ Region Skåne rapport

Tallrik, bestick och mugg i engångsmaterial

Varför behöver användningen minska?

Beslut om förbud av engångsprodukter i plast kommer att beslutas av regeringen efter den 1 november 2021.

Så här kan vi minska vår användning:

Ersätt engångsprodukter med porslin, glas och bestick som är flergångsprodukter och kan diskas och användas igen.

Kolla upp vad som gäller för er avdelning/mottagning vid beställning av flergångsprodukter: via kök- och restaurang eller specifikt för varje avdelning. Kanske en inventering av flergångsartiklar är nödvändig.

Är det möjligt att dela porslin mellan avdelningar vid större behov.

Använd i andra hand följande engångsalternativ:

Sked kaffe trä: 14321

Spatel trä: 12471

Artikelnummer engångsprodukter i bättre material:

Trägaffel: 5982

Träkniv: 5981

Träsked: 5983

Kaffesked: 5980

För verksamheter som väljer flergångsporslin och bestick, är det viktigt med rutiner för vem som ansvarar för disken. Det är även viktigt att inköpsansvariga är införstådda med vad som gäller så att inte nytt engångsmaterial köps in av slentrian.

Klicka här för
att gå tillbaka
till innehålls-
förteckningen

Sugrör i plast

Varför behöver användningen minska?

Sugrör i plast kommer att förbjudas i samband med införandet av en ny EU-lagstiftning. Därför kommer sugrören att bytas ut mot sugrör i papper. Det är fortsatt viktigt att minska onödig förbrukning av sugrör.

Årlig förbrukning	
	2018: 54 000 st 2019: 66 250 st

Så här kan vi minska vår användning:

Använd endast alternativ i papper (art. nr. 10021906). Och se över om användningen kan minska vid några tillfällen.

Annan information

Den 27 mars godkände Europaparlamentet ett nytt direktiv om att minska vissa plastprodukters inverkan på miljön. Det innebär att vissa produkter som bomullspinnar, bestick, tallrikar och sugrör i plast förbjuds från och med 2021.

Klicka här för
att gå tillbaka
till innehålls-
förteckningen